جمهوری اسلامی ایران

هیأت عالی بانک مرکزی

«بسمه تعالی»

هفتاد و هشتمین جلسه هیأت عالی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران(فوق العاده) مورخ ۱۴۰۵/۰۷/۲۸

مصوبه بند (۶)
موضوع: درخواست تصویب دستورالعمل اجرایی عرضه اوراق وکالت ارزی (مبتنی‌بر عقود اسلامی)
نامه شماره ۰۵/۱۷۸۷۶۰ مورخ ۱۴۰۵/۰۷/۱۶ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران **درخصوص «تصویب دستورالعمل اجرایی عرضه اوراق وکالت ارزی(مبتنی بر عقود اسلامی»** که در جلسه مورخ ۱۴۰۵/۰۷/۰۱ شورای فقهی بانک و جلسه مورخ ۱۴۰۵/۰۷/۱۴ کمیسیون ارز بانک به تصویب رسیده است، به انضمام مصوبه مورخ ۱۴۰۵/۰۷/۲۶ شورای سیاست‌گذاری پولی و ارزی مطرح و مورد بررسی قرار گرفت. هیأت عالی با مفاد «دستورالعمل اجرایی عرضه اوراق وکالت ارزی (مبتنی‌بر عقود اسلامی)» (فایل پیوست) و ابلاغ آن به شبکه بانکی و مرکز مبادله ارز و طلای ایران ابلاغ و برای شورای عالی بورس ارسال گردد.

باسمه تعالی

«دستورالعمل اجرایی عرضه اوراق وکالت ارزی (مبتنی‌بر عقود اسلامی)»

با استناد به بند (ح) ماده (۴۴) قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۴۰۲/۰۳/۳۰ با اصلاحات و الحاقات بعدی، «دستورالعمل اجرایی عرضه اوراق وکالت ارزی (مبتنی‌بر عقود اسلامی)»، که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح زیر تصویب شد:

فصل اول- تعاریف و کلیات

ماده ۱) اصطلاحات و واژه‌های به کار رفته در این «دستورالعمل» دارای معانی مشروح زیر است:

۱) **اوراق:** اوراق بهادار ارزی با نام و قابل نقل و انتقالی است که نشان دهنده مالکیت مشاع دارنده آن در ارزهای جمع آوری شده، کالاها، خدمات، پروژه معین و یا حقوق و منافع ناشی از انجام فعالیت‌های اقتصادی مشخص است که بر اساس قرارداد وکالت ایجاد می‌شود؛

۲) **قرارداد وکالت:** قراردادی است که به سبب آن متقاضی سرمایه‌گذاری در اوراق، ناشر را در اجرای این دستورالعمل وکیل خود قرار می‌دهند؛

۳) **ناشر:** شخص حقوقی است که برای تأمین مالی در چارچوب عقود اسلامی، اقدام به عرضه اوراق می‌نماید؛

۴) **دارایی پایه:** کالا و یا خدمت مورد نیاز اشخاص حقوقی تابعه یا وابسته به ناشر (وفق پیش فاکتور (پروفرما اینویس) و سایر مستندات خرید خارجی) که ناشر به درخواست آن‌ها اقدام به عرضه اوراق نموده است و از خارج از کشور خریداری می‌شوند؛

۵) **بانک مرکزی:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۶) **مرکز مبادله:** شرکت مرکز مبادله ارز و طلای ایران (سهامی خاص)؛

۷) **مؤسسه اعتباری:** اشخاص حقوقی که با مجوز بانک مرکزی یا به موجب قانون، تحت عنوان «بانک» یا «مؤسسه اعتباری غیربانکی» به انجام عملیات بانکی مبادرت می‌نمایند؛

۸) **صاحبان اوراق:** اشخاص حقیقی یا حقوقی داخلی یا خارجی که اقدام به دریافت اوراق می‌نمایند؛

۹) **ضامن:** موسسه اعتباری است که توسط ناشر معرفی و با تایید بانک مرکزی تعیین شده و بازپرداخت دیون ناشر در سررسیدهای اوراق را تضمین می‌نماید؛

۱۰) **مشاور عرضه اوراق:** کلیه نهادهای مالی دارای مجوز مشاوره عرضه و پذیرش از سازمان بورس و اوراق بهادار که در خصوص عرضه اوراق، خدمات مشاوره ارائه می‌نمایند؛

۱۱) **عامل:** مؤسسه اعتباری و یا صرافی بانکی دارای مجوز معتبر از بانک مرکزی است که تحویل، دریافت و کارسازی مبالغ اوراق و انجام پرداخت‌های مرتبط با اوراق را در سررسیدهای معین از طرف ناشر عهده‌دار می‌گردد؛

۱۲) **مؤسسه حسابرسی:** مؤسسات حسابرسی که حائز دو شرط «امتیاز (الف) کنترل کیفیت جامعه حسابداران رسمی ایران» و «رتبه (یک) حسابرسان معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار» به صورت توأمان باشند؛

۱۳) **متعهد پذیره‌نویس:** شخص حقوقی است که به پیشنهاد ناشر و تایید بانک مرکزی برای دریافت اوراقی که ظرف مهلت مقرر پذیره‌نویسی واگذار نگردند، انتخاب می‌شود؛

۱۴) **امین:** مؤسسه حسابرسی است که به منظور حفظ منافع صاحبان اوراق، مسئولیت نظارت بر کل فرآیند عملیاتی اوراق را بر عهده داشته و توسط ناشر از میان مؤسسات حسابرسی مورد تایید بانک مرکزی تعیین می‌شود؛

۱۵) **حق ابطال:** حقی است ناشی از شرط ضمن قرارداد وکالت ارزی که ناشر اوراق می‌تواند با اعمال آن، بخشی از قرارداد وکالت ارزی را خاتمه دهد.

ماده ۲) عرضه اوراق با هدف تأمین مالی اشخاص حقوقی تابعه یا وابسته به ناشر، با مجوز بانک مرکزی مجاز است.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه هیأت عالی

باسمه تعالی

«دستورالعمل اجرایی عرضه اوراق وکالت ارزی (مبتنی‌بر عقود اسلامی)»

تبصره: سقف مبلغ عرضه اوراق برای هر پروژه ۲۵۰ میلیون یورو یا معادل آن به سایر ارزهای مورد تایید بانک مرکزی است. این سقف با صلاحدید و اخذ مجوز از بانک مرکزی قابل افزایش به مبالغ بالاتر است.

ماده ۳) رابطه ناشر و صاحبان اوراق، رابطه وکیل و موکل است که با دریافت اوراق، این رابطه برقرار می‌شود. ناشر به وکالت از صاحبان اوراق، دارایی پایه را خریداری کرده و براساس وکالت مذکور، دارایی پایه را در قالب عقود اسلامی به شرکت‌ها و پروژه‌هایی که به درخواست آن‌ها اقدام به عرضه اوراق نموده است، به فروش می‌رساند.

تبصره: صاحبان اوراق ضمن عقد صلح خارج لازم، حق عزل وکیل را از خود سلب و ساقط می‌نمایند.

ماده ۴) ناشر اوراق صرفاً مجاز به مصرف منابع حاصل از عرضه اوراق وکالت ارزی برای خرید دارایی پایه و انتقال مالکیت از طریق عقود اسلامی به شرکت‌ها یا پروژه‌هایی است که به درخواست آن‌ها اقدام به عرضه اوراق نموده است.

فصل دوم - ارکان اوراق

ماده ۵) ارکان اوراق عبارتند از:

۱) ناشر؛

۲) ضامن؛

۳) عامل؛

۴) امین؛

۵) متعهد پذیره‌نویس؛

۶) صاحبان اوراق.

ماده ۶) ضامن باید مستقل از ناشر بوده و استقلال ذینفعِ واحدی آن توسط حسابرس ناشر تأیید شود.

ماده ۷) دریافت اوراق شامل دو مرحله سفارش‌گذاری و پرداخت مبالغ ارزی قابل نقل‌وانتقال به حساب معرفی شده توسط عامل است.

ماده ۸) در پایان «مهلت پرداخت وجوه ارزی»، عامل ضمن ارائه گزارش مربوطه (شامل‌بر مبلغ عرضه، مبلغ دریافت و ترکیب صاحبان داخلی و خارجی اوراق) به مرکز مبادله، باید وجوه ارزی فوق را با رعایت مقررات ارزی بابت خرید کالا و خدمات خارجی پروژه تعیین شده، به حساب‌های معرفی شده از سوی ناشر منتقل نماید. در صورت عدم واگذاری کامل اوراق در «مهلت پرداخت وجوه ارزی»، متعهد پذیره‌نویس باید نسبت به دریافت اوراق باقیمانده اقدام نماید.

تبصره ۱: مهلت پرداخت وجوه ارزی در آگهی عرضه ذکر می‌شود.

تبصره ۲: کلیه هزینه‌های عرضه اوراق بر عهده ناشر است. کلیه هزینه‌ها و ریسک مرتبط با نقل‌وانتقال وجوه ارزی به حساب معرفی‌شده توسط عامل، بابت واگذاری اوراق، بر عهده صاحبان اوراق است.

تبصره ۳: مصرف وجوه حاصل از عرضه اوراق خارج از چارچوب این دستورالعمل، مجاز نیست و مشمول ضمانت اجرایی مندرج در این قرارداد می‌شود.

تبصره ۴: ناشر مکلف است مستندات کلیه مصارف ارزی از محل عرضه اوراق و گزارش پیشرفت پروژه را پس از تأیید امین به مرکز مبادله در مقاطع شش‌ماهه گزارش نماید.

تبصره ۵: تبدیل ارز ناشی از عرضه اوراق به ریال توسط ناشر و عامل ممنوع است.

ماده ۹) دریافت اوراق از محل منابع ارزی مشمول رفع تعهد ارزی صادراتی، ممنوع است.

ماده ۱۰) به استناد جزء (۱) بند (ج) ماده (۴۴) قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بانک مرکزی می‌تواند به منظور مدیریت ذخایر خود اقدام به دریافت اوراق نماید.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه هیأت عالی

باسمه تعالی

«دستورالعمل اجرایی عرضه اوراق وکالت ارزی (مبتنی‌بر عقود اسلامی)»

ماده ۱۱) نوع ارز، سقف نرخ سود و سررسید اوراق، حسب شرایط روز به پیشنهاد ناشر، توسط کمیسیون تسهیلات ارزی بانک مرکزی تعیین می‌شود.

تبصره ۱: تأمین منابع مالی مورد نیاز جهت بازپرداخت اصل و سود اوراق و کارمزدهای ارکان اوراق وکالت ارزی در مواعد مقرر، از محل درآمدهای ارزی ناشر، سهامداران ناشر و یا شرکت‌های هم‌گروه ناشر مجاز می‌باشد. به میزان استفاده از منابع صادراتی مشمول تعهد صادراتی برای پرداخت هزینه‌های مالی اوراق شامل بازپرداخت اصل و سود اوراق و کارمزدهای ارکان اوراق وکالت ارزی در مواعد مقرر، از درآمدهای صادراتی ناشر، سهامداران ناشر و یا شرکت‌های هم‌گروه ناشر رفع تعهد ارزی صورت می‌پذیرد.

تبصره ۲: تاریخ مؤثر محاسبه سود صاحبان اوراق از تاریخ پایان «مهلت پرداخت وجوه ارزی» است.

ماده ۱۲) اوراق وکالت ارزی منطبق با الزامات ارزی مصوب بانک مرکزی و در چهارچوب مصوبات شورای عالی بورس و ضوابط اعلامی سازمان بورس و اوراق بهادار قابل معامله است. مستندات، اطلاعات و گزارش‌های مورد نیاز سازمان بورس و اوراق بهادار به منظور انجام معاملات ثانوی اوراق وکالت ارزی از طریق مرکز مبادله به سازمان بورس و اوراق بهادار و شرکت فرابورس ایران ارسال می‌شود.

تبصره: فهرست مستندات و اطلاعات موضوع این ماده به شرح موارد زیر است:

۱) ارائه فهرست صاحبان اوراق، سود و مواعد پرداخت اصل و سود اوراق مذکور و همچنین مستندات ارائه شده به مرکز مبادله به منظور اخذ مجوز عرضه از بانک مرکزی (موضوع ماده (۲۳) دستورالعمل) به فرابورس ایران؛

۲) مستندات ذکرشده در ماده (۴) دستورالعمل درج و نحوه انجام معاملات در بازار توافقی فرابورس ایران؛

۳) ارائه یک نسخه از تمامی گزارش‌های ارائه شده مرکز مبادله به بانک مرکزی و گزارش‌های اخذ شده از ناشر، عامل و امین به سازمان بورس و اوراق بهادار (موضوع گزارش‌های اعلامی دستورالعمل)».

ماده ۱۳) اعمال حق ابطال اوراق موضوع این دستورالعمل قبل از سررسید، بدون اخذ تأییدیه موردی از کمیسیون ارز بانک مرکزی مجاز نیست. ناشر با موافقت کمیسیون ارز بانک مرکزی و در سقف معین (حداکثر ۴۰ درصد)، مجاز به اعمال حق ابطال اوراق عرضه شده به قیمت اسمی به علاوه سود تا روز اعمال حق ابطال، است.

ماده ۱۴) وجه‌التزام تاخیر تأدیه دیون ناشر، به ازای هر روز تاخیر و متناسب با دوره زمانی تاخیر در تأدیه دیون، معادل نرخ سود اوراق به علاوه شش درصد به صورت ارزی است.

ماده ۱۵) وجه التزام متعلق به دوره نگهداشت مرتبط با ضمان درک دارایی‌های خریداری شده برعهده ناشر بوده و برابر با نرخ سود اوراق به‌علاوه شش درصد است.

ماده ۱۶) ناشر موظف است نسبت به پرداخت مبالغ اصل و سود اوراق به صورت ارزی با منشاء قابل نقل‌وانتقال به حساب‌های خارجی معرفی شده عامل حداقل تا ۱۰ روز کاری قبل از سررسیدهای معین اقدام نماید. در صورت عدم ایفای تمام یا بخشی از تعهدات مالی ناشر در مواعد معین، ضامن ضمن عقد صلح خارج لازم موظف است در سررسیدهای معین نسبت به پرداخت تعهدات ایفا نشده ناشر به صورت ارزی اقدام نماید.

تبصره: ضامن در صورت پرداخت وجوه، مراتب را حداکثر ظرف مدت ۱۰ روز کاری به مرکز مبادله اعلام می‌نماید.

ماده ۱۷) انجام حواله ارزی به منظور واردات کالا و خدمات بابت هر ثبت سفارش با مبالغ بالاتر از ۱۰ (ده) میلیون یورو، از محل وجوه ارزی ناشی از عرضه اوراق، با رعایت سایر ضوابط و مقررات مترتب بر انجام حواله ارزی امکان‌پذیر است.

تبصره: در خصوص ثبت سفارش‌هایی که تامین ارز آنها از محل اوراق وکالت ارزی صورت گرفته، در صورت ترخیص کالا تا تاریخ سررسید پرداخت آخرین سود اوراق، اخذ مابه‌التفاوت نرخ ارز تاخیر در ترخیص کالا فاقد موضوعیت است.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه
هیأت عالی

باسمه تعالی

«دستورالعمل اجرایی عرضه اوراق وکالت ارزی (مبتنی‌بر عقود اسلامی)»

ماده ۱۸) مرکز مبادله به عنوان نماینده بانک مرکزی در چارچوب این دستورالعمل نسبت به انجام امور اجرایی محوله به شرح زیر اقدام می‌نماید:

۱) دریافت و ارسال مکاتبات با ارکان اوراق، تهیه گزارش‌های مرتبط و ارسال گزارش کارشناسی در ارتباط با شرایط ناشر و دیگر ارکان عرضه اوراق به کمیسیون ارز بانک مرکزی؛

۲) ثبت اوراق و ایجاد بستر عرضه؛

۳) پایش فرآیند عرضه و ایفای تعهدات متعهد پذیره‌نویسی؛

۴) پایش رعایت پرداخت‌های دوره‌ای ناشر؛

۵) بررسی گزارش‌های مرتبط تا زمان سررسید اوراق و ارائه گزارش به بانک مرکزی؛

۶) ارائه گزارش تخلف ناشر اوراق از مقررات یا نقض تعهدات وی به بانک مرکزی.

ماده ۱۹) وظایف عامل به شرح زیر است:

۱) تعیین روش‌های پرداخت ارزی و معرفی حساب مقصد وجوه؛

۲) ارائه تاییدیه دریافت وجوه ارزی به مرکز مبادله، ناشر و صاحبان اوراق؛

۳) کارسازی وجوه ارزی دریافت‌شده به حساب ذی‌نفعان خارجی معرفی‌شده توسط ناشر با رعایت مقررات ارزی؛

۴) انجام پرداخت‌های مرتبط با مبالغ اصل و سودهای دوره‌ای اوراق در سررسیدهای معین از طرف ناشر به خریداران؛

۵) ارائه گزارش مرتبط با دریافت و کارسازی وجوه ارزی به حساب‌های معرفی‌شده توسط ناشر به مرکز مبادله؛

۶) ارائه گزارش مرتبط با ایفای تعهدات ناشر در سررسیدهای معین به مرکز مبادله.

ماده ۲۰) وظایف امین به شرح زیر است:

۱) حصول اطمینان از صحت عملکرد ناشر در مصرف وجوه حاصل از عرضه اوراق از طریق بررسی و اظهارنظر نسبت به وضعیت موضوع عرضه اوراق و ارائه گزارش به مرکز مبادله؛

۲) تایید درصد پیشرفت پروژه؛

۳) بررسی و اظهارنظر نهایی نسبت به وضعیت موضوع عرضه اوراق و ارائه گزارش به مرکز مبادله.

ماده ۲۱) سایر ضوابط اجرایی مربوط به اوراق وکالت ارزی از جمله شرایط اخذ تضامین و سایر موارد مرتبط، در کمیته‌ای با عنوان «کمیته اوراق ارزی» تحت نظر کمیسیون ارز بانک مرکزی، متشکل از ادارات تأمین مالی خارجی، پایش بازار ارز، تدوین مقررات ارزی و خزانه داری ارزی، و همچنین حوزه‌های اقتصادی، نظارتی، حقوقی و اعتباری بانک مرکزی تهیه و جهت تصویب به کمیسیون ارز بانک مرکزی ارسال و حسب مورد در قرارداد وکالت ارزی درج می‌شود.

فصل سوم - شرایط صدور مجوز

ماده ۲۲) مشاور عرضه مکلف است جهت اخذ موافقت از ارکان اوراق و دریافت مجوز عرضه اوراق از بانک مرکزی، اطلاعات و اسناد زیر را به نمایندگی از ناشر در اختیار مرکز مبادله و ارکان اوراق (ضامن، عامل و متعهد پذیره‌نویسی) قرار دهد:

أ) مشخصات ناشر شامل بر:

۱) اساسنامه شرکت به انضمام آخرین آگهی تغییرات منتشرشده در روزنامه رسمی کشور؛

۲) مدت فعالیت شرکت؛

۳) آخرین ترکیب سهامداران یا مالکان؛

۴) مشخصات مدیران به انضمام اوراق سجلی ایشان و سوابق فعالیت حرفه‌ای؛

۵) صورت‌های مالی حسابرسی‌شده دو سال مالی اخیر و آخرین صورت‌های مالی میان دوره‌ای ناشر؛

۶) گزارش هیئت مدیره ناشر برای دورهٔ مالی اخیر جهت ارائه به مجمع عمومی عادی سالیانه؛

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه
هیأت عالی

۷) گزارش تحلیل ریسک‌های مرتبط با موضوع فعالیت ناشر.

ب) پیش فاکتور خریدهای خارجی و سایر مدارک مرتبط با خرید کالا و خدمات خارجی ناشی از عرضه اوراق؛

ج) تأییدیه حسابرس درخصوص ضامن اوراق موضوع ماده (۴) این دستورالعمل؛

د) موافقت اصولی وزارت‌خانه ذی‌ربط مبنی بر اولویت‌دار بودن اجرای پروژه؛

ه) گزارش امکان‌سنجی فنی، مالی و اقتصادی پروژه تعیین‌شده با تایید دستگاه اجرایی ناظر بر حوزه فعالیت پروژه در وزارت‌خانه ذی‌ربط؛

و) تأییدیه و مجوزهای لازم حسب مورد؛

ز) سایر مستندات، حسب مورد به تشخیص کمیسیون ارز بانک مرکزی.

ماده ۲۳) تاریخ، شرایط و مراحل عرضه اوراق به پیشنهاد ناشر و با پذیرش سمت سایر ارکان اوراق، توسط بانک مرکزی، تعیین می‌شود.

ماده ۲۴) آگهی عرضه اوراق باید حداقل شامل اطلاعات زیر باشد. این آگهی توسط مرکز مبادله منتشر می‌شود.

۱) تاریخ عرضه اوراق؛

۲) مراحل عرضه اوراق؛

۳) ارکان اوراق؛

۴) قیمت اسمی اوراق؛

۵) حداقل مبلغ سرمایه‌گذاری؛

۶) دوره زمانی پذیره‌نویسی اوراق؛

۷) مهلت پرداخت وجوه ارزی؛

۸) اطلاعات شرکت‌ها و پروژه‌های محل مصرف اوراق.

ماده ۲۵) الزامات اجرایی لازم‌الرعایه در قراردادهای فیمابین ارکان اوراق، توسط کمیته اوراق ارزی تهیه و پس از تأیید کمیسیون ارز بانک مرکزی جهت انعقاد قراردادهای مذکور به ناشر ابلاغ می‌شود.

این دستورالعمل در جلسه مورخ ۱۴۰۵/۰۷/۲۸ هیأت عالی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مشتمل بر ۲۵ (بیست و پنج) ماده و ۱۲ (دوازده) تبصره تصویب شد.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه
هیأت عالی